

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

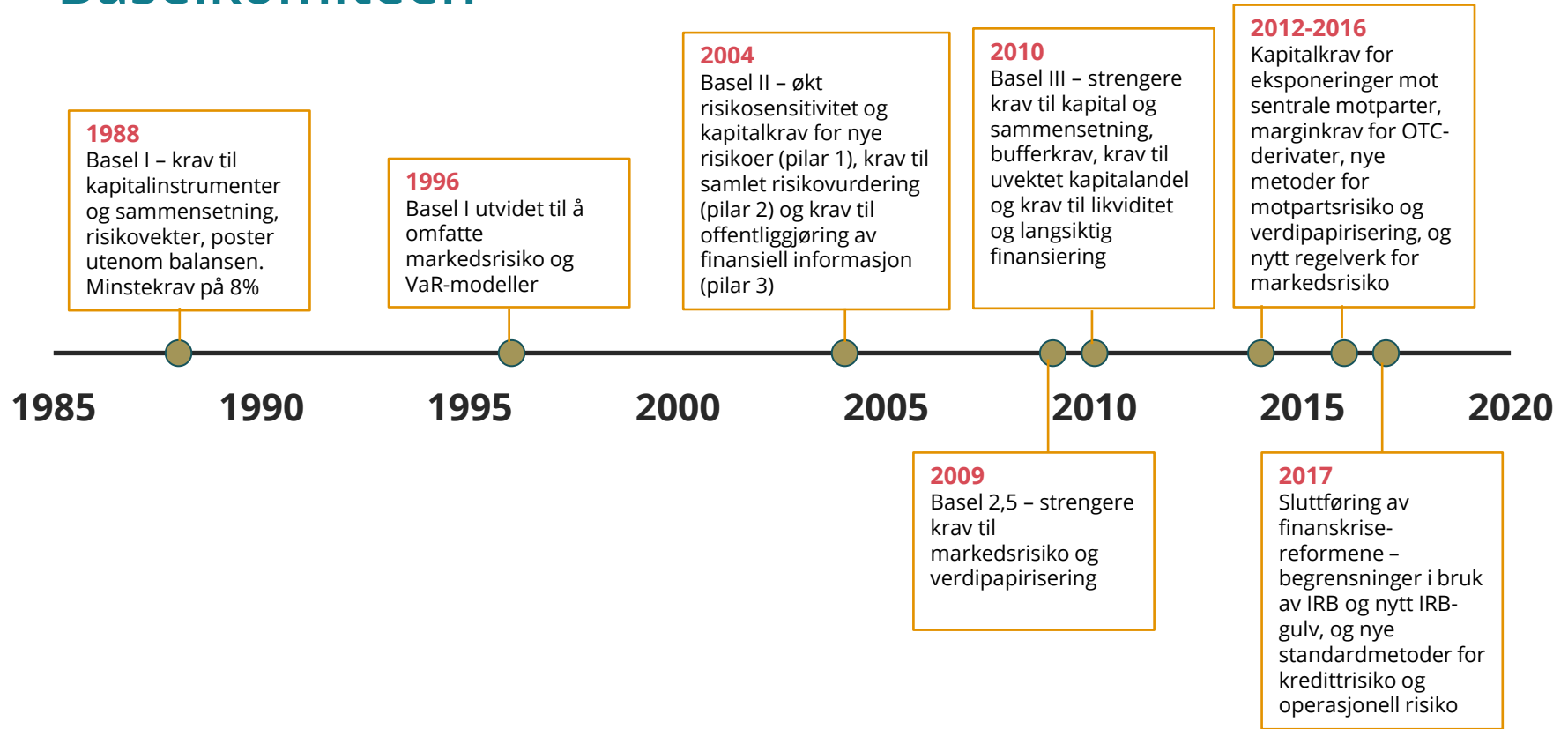
Hovedtrekk i revidert kapitalkravsdirektiv (CRD6)

Fagseminar 5. desember 2024

Agenda

- Innledning
- Tilsynsmyndighetenes uavhengighet
- Forvaltningstiltak og sanksjoner
- Tredjelandsfilialer
- Bærekraftsrisiko
- Erverv av vesentlige kapitalandeler mv.
- Egnethetsvurderinger
- Kontrollfunksjoner

Baselkomiteen

Endringer i norsk regelverk

CRD4/CRR (2013-2016)

- Skjerpede krav til kapital og sammensetning
- Bufferkrav
- Uvektet kjernekapitalandel og krav til buffer
- Systemviktige banker
- Krav til likviditet og langsiktig finansiering

Felleseuropeiske regler (2019)

- Basel I gulvet opphevet og innføring av støttefaktor for SMB
- Systemrisikobufferen økes til 4,5 prosent.
- Risikovektgulv for IRB-bankene

CRD5/CRR2 (2022)

- Krav til uvektet kjernekapitalbuffer opphevet
- Utvidelse av støttefaktor for SMB og innføring av støttefaktor for infrastruktur
- Pilar 2 kan oppfylles med mindre andelen kjernekapital

Endringer i kapitalkravsforordningen CRR3

IRB

- Begrensninger i bruk av IRB
- Nytt IRB-gulv

Standardmetoder

- Større endringer for kredittrisiko, CVA-risiko og markedsrisiko

Rapportering

- Endringer i myndighetsrapportering (Corep)
- Endringer i pilar 3-rapporteringen

Bruk av makrotilsynsvirkemidler

- Standardmetodevekter og LGD
- tidsavgrensede tiltak for makro- eller systemrisiko

Endringer i kapitalkravsdirektivet

- Vedtatt i EU 31. mai 2024 og endrer kapitalkravsdirektivet på flere områder.
- Nasjonale regler som gjennomfører direktivet skal gjelde fra 11. januar 2026.
- Endringsdirektivet er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen. Finansdepartementet tar sikte på at reglene trer i kraft i Norge samtidig som i EU.
- Finanstilsynet har fått i oppdrag fra Finansdepartementet å utarbeide høringsnotat om gjennomføring av CRD 6 i norsk rett. Fristen for oppdraget er utgangen av 2024.
- Tilleggsoppdrag vedr. CRD IV, CRD V og BRRD.

Kapitalkravsforordningen (CRR)

- Omfatter kapitalkrav (pilar 1), konsolidering, kvantitative likviditetskrav, store engasjementer, offentliggjøring av finansiell informasjon (pilar 3).
 - Gjennomført i norsk rett i CRR/CRD-forskriften § 2 første ledd
 - Kredittinstitusjoner og store verdipapirforetak er omfattet av kapitalkravsforordningen. Etter norsk rett gjelder CRR for kredittinstitusjoner, finansieringsforetak, holdingforetak i finanskonsern som ikke er forsikringskonsern, verdipapirforetak, forvaltningsselskaper for verdipapirfond med tillatelse til å yte aktiv forvaltning, forvaltere av alternative investeringsfond med tillatelse til å yte aktiv forvaltning og morselskap til slike foretak.

Kapitalkravsdirektivet (CRD)

- Omfatter bl.a. krav til konsesjoner, passporting, virksomhets- og risikostyring, tilsynsmyndighetenes virksomhet, pilar 2, bufferkrav, bærekraftsrisikoer og tilsynsmyndighetenes uavhengighet.
 - CRD er gjennomført i finansforetaksloven (2015), finansforetaks- og CRR/CRD-forskriften. Finansforetaksloven og tilhørende forskrift er en «samlelov» for flere typer finansforetak, herunder finansieringsforetak, forsikringsforetak, pensjonskasser, betalingsforetak og e-pengeforetak. Finansforetaksloven erstattet tidligere sparebankloven, forretningsbankloven, finansieringsvirksomhetsloven og store deler av forsikringsvirksomhetsloven. Finansforetaksloven gjennomfører blant annet kapitalkravsdirektivet (CRD IV og V), soliditetsregelverket for forsikringsforetak (solvens II), krisehåndteringsdirektivet (BRRD 1 og 2), betalingstjenestedirektivet (PSDII) og e-pengedirektivet.
 - CRD omfatter kredittinstitusjoner, store verdipapirforetak og holdingforetak i bankkonsern. Bestemmelsene i CRD er i norsk rett i all hovedsak også gjort gjeldende for finansieringsforetak.

Endringer i kapitalkravsdirektivet

- Tilsynsmyndighetenes uavhengighet
 - Sanksjoner og forvaltningstiltak
 - Tredjelandsfilialer
 - Bærekraftsrisikoer (ESG)
 - Overdragelse av vesentlige kapitalandeler, fusjon og fisjon, portefølje- og virksomhetsoverdragelser
 - Diverse andre temaer
- (1) The purpose of the amendments to Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council⁽³⁾ in connection with supervisory powers, sanctions, third-country branches, and environmental, social and governance (ESG) risks is to further the harmonisation of the banking supervisory framework and, ultimately, deepen the internal market for banking. Competent authorities should seek to ensure that the supervisory framework is applied to institutions, as defined in that Directive, in a proportionate manner and, in particular, they should aim to reduce compliance and reporting costs for small and non-complex institutions to the extent possible, having due regard to the recommendations set out in the report entitled 'Study of the cost of compliance with supervisory reporting requirements' published by the European Supervisory Authority (European Banking Authority) (EBA) established by Regulation (EU) No 1093/2010 of the European Parliament and of the Council⁽⁴⁾ in 2021, which targeted an average reduction of reporting costs of 10 % to 20 %.

Tilsynsmyndighetenes uavhengighet

Generelle krav til uavhengighet

- Tilsynsmyndighetene skal kunne utøve sine tilsynsmessige oppgaver uavhengig og objektivt
- Nylig vurdert ifm. ny finanstilsynslov.

Tilsynsmyndighetenes styre

- Ikke krav i direktivet om at nasjonale tilsynsmyndigheter skal ha styre, men flere nye minstekrav hvis det er styre:
 - Oppnevning skal skje basert på objektive og transparente kriterier, som skal offentliggjøres
 - Maks 14 års tjenestetid
 - Medlemmene skal kunne avsettes hvis de ikke lenger oppfyller vilkårene for oppnevning eller er dømt for alvorlig straffbart forhold

Karantene for å forebygge interessekonflikter

- Styremedlemmer og ansatte skal ha karantene ved overgang til stilling i/ytelse av enhver form for yrkesmessige tjenester til:
 - kredittinstitusjon hvor vedkommende har vært «direkte involvert i tilsyn eller beslutningstaking» samt mor-, datter- og tilknyttet foretak
 - foretak som yter tjenester til foretak som nevnt over (men kan ha saksforbud i stedet)
 - organisasjoner/enheter som driver påvirkningsarbeid overfor tilsynsmyndighetene på områder som vedkommende har hatt ansvar for hos tilsynsmyndighetene
- Ved overgang til stilling mv. i kredittinstitusjon: Minst 12 måneders karantene for styremedlemmer, minst 6 måneder for ansatte. Organisasjoner/enheter som driver påvirkningsarbeid: Minst tre måneder karantene
- Adgang til å la tilsynsmyndighetene ilegge ansatte «som er direkte involvert i tilsynet» med kredittinstitusjoner kortere karantene, men minst tre måneder, på visse, strenge vilkår
- Rett til kompensasjon i karantenetiden
- Minimumsharmonisering

Norsk rett: Karanteneoven gjelder for tilsynets ansatte. Krever karanteneklausul i arbeidskontrakten og en konkret vurdering i den enkelte sak av om karantene skal ilegges.

Tilsynsmyndighetenes uavhengighet – handel i finansielle instrumenter

- Forbud mot å handle finansielle instrumenter utstedt av foretak under tilsyn (samt morforetak, datterforetak og tilknyttet foretak til slikt foretak)
- Unntak:
 - andeler i fond
 - finansielle instrumenter som forvaltes av tredjeparter, hvis eierne av instrumentene ikke kan gripe inn i forvaltningen av porteføljen
- Tilsynsmyndighetene skal kunne kreve at ansatte og styremedlemmer avhender finansielle instrumenter som kan gi grunnlag for interessekonflikter
- Norsk rett oppfylder langt på vei kravene i CRD , men forutsettes ny hjemmel for å kunne pålegge ansatte og styremedlemmer å avhende finansielle instrumenter

Forvaltningstiltak og sanksjoner

Sanksjoner

- Bestemmelsen som ga statene adgang til å ha straffesanksjoner i stedet for administrative sanksjoner er opphevet
- Forslag fra 2019 til regler i finansforetaksloven om overtredelsesgebyr som gjennomfører CRD IV er til behandling i departementet
- Oppregningen av hvilke overtredelser som minst skal kunne føre til overtredelsesgebyr er endret og utvidet
- Begrenset unntak: Tilsynsmyndighetene kan ta initiativ til sanksjon, som deretter pålegges av en rettslig myndighet

Forvaltningstiltak

- Tvangsmulkt nytt i CRD 6
- Norsk rett oppfylder langt på vei minstekravene i direktivet. Forutsetter enkelte justeringer, herunder om øvre rammer for utmåling av tvangsmulkt

Tredjefilialer

- Tredjefilialer: filialer av kredittinstitusjoner med hovedsete utenfor EØS
- For tiden ingen slike filialer i Norge
- CRD IV: Krav om ikke å behandle filialer fra tredjefilial land gunstigere enn filialer fra EU/EØS
- CRD 6: Omfangsrike og detaljerte bestemmelser.
- Bakgrunn: Ulike regler i EU-landene, økende tilstedeværelse av slike filialer.
- Kan utgjør risiko for finansiell stabilitet. Kan kreve etablering som datterforetak.
- Må ha tillatelse i det enkelte EU-land for å opprette tredjefilial. Kan ikke drive grensekryssende virksomhet
- Minimumsharmoniseringsregler

Norsk rett: Krav om tillatelse for å kunne etablere tredjefilial i Norge

Bærekraftsrisiko* - bakgrunn

- Overgangen til en bærekraftig, klimanøytral og sirkulær økonomi vil påvirke finanssystemet
 - Bærekraftsrisikoer kan ha konsekvenser for stabiliteten til både individuelle foretak og finanssystemet som helhet.
- Finansforetakene må ha robuste styringsordninger og interne prosesser for å håndtere bærekraftsrisikoer
- Finansforetakene må systematisk identifisere, måle og håndtere disse risikoene
- Finansforetakene må vurdere om porteføljen samsvarer med EUs mål om klimanøytralitet innen 2050.
- Scenarioanalyse, stresstesting og utarbeidelse av omstillingsplaner er viktige verktøy for vurdering av bærekraftsrisikoer
- Tilsynsmyndighetene bør inkludere disse risikoene i sine vurderinger for tilsynsaktiviteter

*Bærekraftsrisiko= ESG-risiko=Risiko knyttet til miljø, sosiale forhold og virksomhetsstyring

Bærekraftsrisiko – nye krav

- Vurdering av risiko og kapitalbehov
 - Foretakene skal ta hensyn til bærekraftsrisikoer i sine vurderinger av risiko og samlet kapitalbehov, på kort, mellomlang og lang sikt.
- Behandling av risiko/risikostyring
 - Styret skal godkjenne og minst hvert annet år, gjennomgå strategien for bærekraftsrisiko.
 - Foretakene skal ha robuste strategier, retningslinjer og prosesser for å identifisere, måle, håndtere og overvåke bærekraftsrisikoer, bl.a. skal foretak:
 - gjennomføre klimastresstester for alternative scenarioer og
 - utarbeide omstillingsplaner med kvantitative mål.
 - Proporsjonalitet
- Tilsynsmessige tiltak
 - Vurdering av bærekraftsrisiko skal inngå i SREP
 - Tilsynsmyndighetene kan kreve at foretakene reduserer risikoen ved bl.a. å kreve endring i forretningsstrategi og be foretak sette strengere mål og ytterligere tiltak i omstillingsplanene.

Bærekraftsrisiko - vurderinger

- Bærekraftsrisikoer materialiserer seg gjennom de tradisjonelle risikokategoriene
 - Dekker indirekte overvåking og styring av bærekraftsrisikoer og de tilhørende kapitalbehovene
- CRD 6 tilføyer bærekraftsrisikoer til bestemmelser som allerede er gjennomført i finansforetaksloven og CRR/CRD-forskriften
 - Tydeliggjøre bærekraftsrisiko ved tilføyelse i relevante bestemmelser?
 - Ny bestemmelse som inkluderer:
 - Foretakets krav til å utarbeide omstillingsplaner og gjennomføre stresstester.
 - Proporsjonalitetsprinsippet
 - Finanstilsynets myndighet til å vurdere foretakets prosesser og retningslinjer, inklusiv omstillingsplaner.

Melding om erverv av vesentlige kapitalandeler

- Krav om meldeplikt til Finanstilsynet før kredittinstitusjoner og holdingforetak erverver en eierandel som utgjør 15 prosent eller mer av tellende kapital i foretaket eller på konsolidert nivå i konsernet.
- Bestemmelsen er generell og gjelder erverv i alle typer foretak.
- Formålet med meldeplikten er å kartlegge og vurdere risikoer som kan oppstå hos erverver som følge av ervervet.
- Finanstilsynet kan nekte ervervet.
- Det innføres saksbehandlingsfrist (60 arbeidsdager), der ervervet kan gjennomføres hvis Finanstilsynet ikke har motsatt seg ervervet innen utløpet av fristen.
- Banker og kredittforetak har etter finansforetaksloven § 13-9 forbud mot å eie kvalifiserte eierandeler i foretak som ikke kan inngå i finanskonsern hvis eierandelene overstiger 15 prosent av foretakets ansvarlige kapital (nasjonalt valg etter CRR). Bestemmelsen i CRD 6 vil derfor i hovedsak gjelde erverv i foretak som kan inngå i finanskonsern.

Meldeplikt ved virksomhets- og porteføljeoverdragelser

- Nytt krav om meldeplikt til Finanstilsynet før det gjennomføres virksomhetsoverdragelser eller porteføljeoverdragelser som utgjør minst 10 prosent av forvaltningskapitalen til avgivende eller mottakende foretak. I konsernforhold er grensen 15 prosent.
- Reglene er uten nasjonale valg.
- Finanstilsynet kan ikke nekte overdragelsen, men kan bruke andre tilsynsmessige tiltak.
- EBA vil utarbeide en teknisk standard som angir hvilke opplysninger meldingen til Finanstilsynet skal inneholde.

Godkjenning ved sammenslåing og deling

- Transaksjonen skal meldes til Finanstilsynet når vedtatt i foretaket. Sammenslåing og deling kan ikke gjennomføres uten godkjenning.
- Ingen nasjonale valg.
- Finanstilsynet skal vurdere foretakenes omdømme, soliditet etter transaksjonen, om det er fare for at foretaket/foretakene ikke vil kunne overholde rammeloavgivningen, om planene for sammenslåing og deling er realistiske og forsvarlige og om det foreligger risiko for hvitvasking.
- Saksbehandlingsfrister

Norsk rett: Sammenslåing og deling reguleres i dag i finansforetaksloven § 12-1 første ledd og aksjelovgivningen, og kan ikke gjennomføres uten tillatelse.

Krav til egnethet – meldeplikt for «store institusjoner»

- Medlemsstatene skal som et minimum sikre at "store institusjoner" sender søknad om egnethet ved endringer i daglig ledelse, endring av styreleder og ved skifte av leder for de interne kontrollfunksjonene, herunder finansdirektør.
 - Melding skal sendes så snart det er en «klar hensikt om å utnevne» en person, og senest 30 arbeidsdager før tiltredelse.
- For alle foretak krav til dokumentert intern egnethetsvurdering som dekker alle vilkårene for egnethet.
- Saksbehandlingsregler og krav til meldingens innhold
- For andre foretak enn «store institusjoner» skal medlemsstatene utvikle passende standarder når det gjelder krav til foretakets interne egnethetsvurdering, egnethetsspørreskjema mv.

Norsk rett: Egnethetskrav for styremedlemmer, daglig leder eller faktiske ledere av virksomheten og personer med nøkkelfunksjoner generelt for de fleste tilsynsenheter. Meldeplikt ved endringer.

Vurderinger: Videreføre gjeldende rett med meldeplikt for alle typer finansforetak – men mulighet for unntak i forskrift?

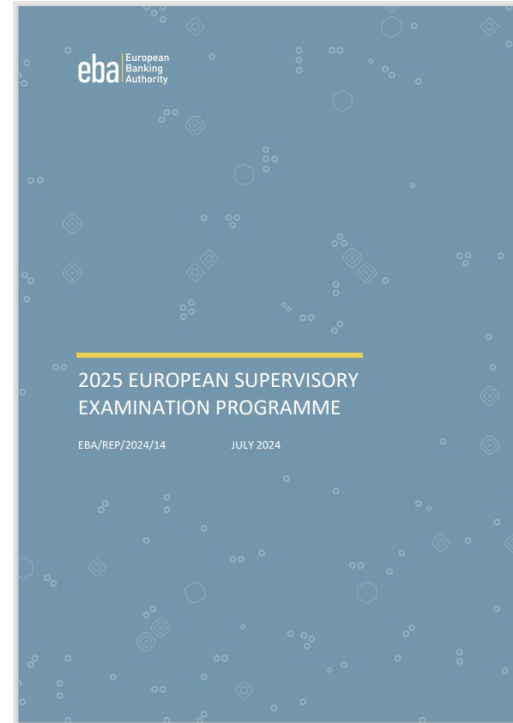
Kontrollfunksjoner

- Kontrollfunksjoner: En del av foretakenes interne styrings- og kontrollordninger
- Skal være uavhengige av «førstelinjen» og ha direkte tilgang til foretakets styre
- CRD IV: Bare uttrykkelig krav om risikostyringsfunksjon. EBA har gitt retningslinjer om etterlevelses- og internrevisjonsfunksjon
- CRD 6: Etterlevelsesfunksjon og internrevisjonsfunksjon kommet uttrykkelig inn i direktivet

Norsk rett: oppfyller langt på vei kravene i direktivet. Krav om etterlevelses- og internrevisjonsfunksjon følger av finansforetaksloven.

ESEP

- Key topic 1 – Testing and adjusting to increasing economic and financial uncertainties
- Key topic 2 – Digital challenges
- *Key topic 3 – Transitioning towards Basel III and the EU banking package implementation*

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY